

Anmeldt i ugen

'Herrens veje', afsnit 7
(DR 1)

Dramaserie »Selv når det er heftigt melodrama har serien virkelig styr på netop det menneskelige. På at lade ansigterne bøvle og lide og på at give tid til at vise de varme forbindelser mellem karaktererne.«

Katrine Hornstrup Yde, mandag 26. november

'Porno'

(Teater Momentum)

Teater »I stedet for at sætte skub i en aktuell samfundsdebat, fremstår teaterstykket desværre som et erotisk julefrokostshow uden pointer.«

Trine Wøldiche, mandag d. 26. november

'Oxnard'

(Anderson .Paak)

Hiphop »Måske er det sådan her, afroamerikansk politisk populærmusik støder på grund? I et skib lastet med de rigtige meninger, som hverken frastøder eller animerer målgruppen?«

Ralf Christensen, mandag d. 26. november.

'The House That Jack Built' (Lars von Trier)

Seriemorderfilm »Han vil give dig/os/publikum en dårlig smag i munden – og det, at han både taler til dem, der som jeg ser

det bizart morsomme i scenen, og dem, der som dig identificerer sig med offeret, er vel en af filmens styrker.«

Katrine Hornstrup Yde og Christian Monggaard,
torsdag 29. november

'Crossings'

(Angela Melitopoulos på Charlottenborg)

Videoinstallation »En sorgfuld, episk fortælling om, hvordan kapitalismens akkumulering af rigdom hænger sammen med en kynisk udvinding af naturens ressourcer og menneskeligt slaveri.«

Ida Marie Hede, torsdag d. 29. november.

'Rekonstruktion: Utøya' (Carl Javer)

Dokumentarfilm »'Rekonstruktion Utøya' lykkes ikke med at skabe forståelse gennem sin rekonstruktion, men det er en sympatisk film, der gør et nummer ud af at formidle, at mennesker for det meste er gode.«

Lone Nikolajsen, torsdag d. 29. november

om ærgerrighed, der udspiller sig blandt racerførere? Hvis du tænker tanken til ende, ville der kun kunne laves kunst om kunstnere.«

– Men hvad så når det gælder andres lidelsehistorier? Når der er minoriteter eller nogen, der på en eller anden måde er blevet såret, så kan der komme en filminstruktør eller forfatter, der vil skrive deres historie og på den måde kapitalisere på andres lidelse?

»Det peger på en eller anden måde altid tilbage på kvaliteten. Kunstnerens evner og investering. Det, den investerer, er ikke den kategori, den er i. Fordi jeg ikke er en pige på syv år, der står i en skolegård fyldt med andre børn og føler mig ensom, kan jeg så ikke som voksen mand fortælle om, hvordan det er at stå i en skolegård og føle sig ensom? Det kan jeg da godt, for jeg kender ensomheden i andre sammenhænge.«

Vi er ikke bare belgiere

Det handler om, siger han, at der er noget i verden, der overbyder noget andet, når det handler om at skabe kunst.

»Begrebet ensomhed er mere præcist end begrebet kvinde eller nationalist eller belgier. Man kan ikke lave et værk om at være kvinde, for kategorien kvinde er fra et kunstnerisk synspunkt ikke meningsfuld. Den er for blød, for stor. Derfor må vi samles om andre begreber. Ensomhed, frygt, forelskelse, begær, grådighed. Og så må kunstneren bruge sin erfaring, sit kendskab til de følelser til at tale med andre mennesker, som kan spejle deres erfaringer, uanset hvilke kategorier, de nu måtte befinde sig i.«

»Hvis du siger, at det kun er mænd, der kan male et billede af en mand, så er det en snæver forståelse af, hvor komplekst et menneske faktisk er. Men det betyder ikke, at det er dårligt at have kendskab til noget. Det er klart, at der er en eller anden sandsynlighed for, at et menneske, der er flygtet gennem Europa, har erfaringer, som kan gøre det i stand til at lave en god film eller skrive en god bog eller male et godt billede om den rejse. Men det, at kunstneren har rejst den vej, gør det ikke i sig selv til et godt værk. Det kræver også noget andet: en personlig investering i de følelser, der hører til rejsen. Og de følelser kan godt hentes fra en anden oplevelse.«

– Er der nogen erfaringer, som man som kunstner bør afholde sig fra at skildre, hvis man ikke har direkte adgang til dem? Flygtninges, f.eks.?

»Nej, det mener jeg som udgangspunkt ikke. Som udgangspunkt tror jeg, at der findes både frygt, ensomhed, kærlighed og fryd i forbindelse med en rejse gennem det der helvede, som en flygtning gennemgår. De følelser kan tilskueren godt forstå, og derfor er der en god sandsynlighed for, at en kunstner også godt kan forstå dem. Derfor kan man godt fortælle de historier og male de billeder. Men det er klart, at det altid er sårende for en karakter at være en del af et dårligt værk. Uanset om de er fiktive eller dokumentariske, så er dårlige værker krænkelende. Men de er ikke kræn-

kende, fordi de er lavet af et menneske i en forkert kategori, de er krænkelende, fordi de ikke – vil jeg mene – er gode nok. Som regel fordi de ikke er komplekse nok. At de ikke har nogen selvmodsigelser, at de forsimpler verden.«

Kun dårlige værker krænker

– Er der noget, man som kunstner kan stræbe efter, når man laver kunst, der beskæftiger sig med andres lidelser eller følelser, man ikke umiddelbart selv har?

»Ja! Man kan gøre det tydeligt, at man er der som en fortæller. På den måde kan man tage ansvaret på sig. Nu laver jeg jo film – som regel dokumentarisk baserede film – og der er det tit ekstra vigtigt, at man som skaber af et værk gør opmærksom på, at det er et værk, der er fortalt af nogen. Nogle dokumentariske værker er forbundet med en forvirring om, at de måske er virkelige, hvilket de jo aldrig er. Ligesom fiktionen er de historier om virkeligheden. Og grunden til, at de overhovedet kan fortælles og give mening som historier, er, at de benytter sig af følelsesmæssige erfaringer, som vi kan genkende, som for eksempel, frygt, håb, generthed, forsmåelse.«

– Men kan du ikke godt forstå, hvis nogen, der i forvejen føler sig underrepræsenterede, er utilfredse, hvis et værk om dem bliver lavet af nogen, der ikke har deres erfaringer?

»Det er klart, at der selvfølgelig godt kan ske det, at nogen laver et værk om noget, som nogen andre har oplevet som smertefuldt – og at det værk ikke lever op til smerten. Og at værket bliver unuanceret og derfor bliver en krænkelelse af folk, der enten spejler sig i det eller er i det,« siger han og tilføjer:

»Men det dårlige værk kunne lige så vel være lavet af en, der faktisk var i kategorien.«

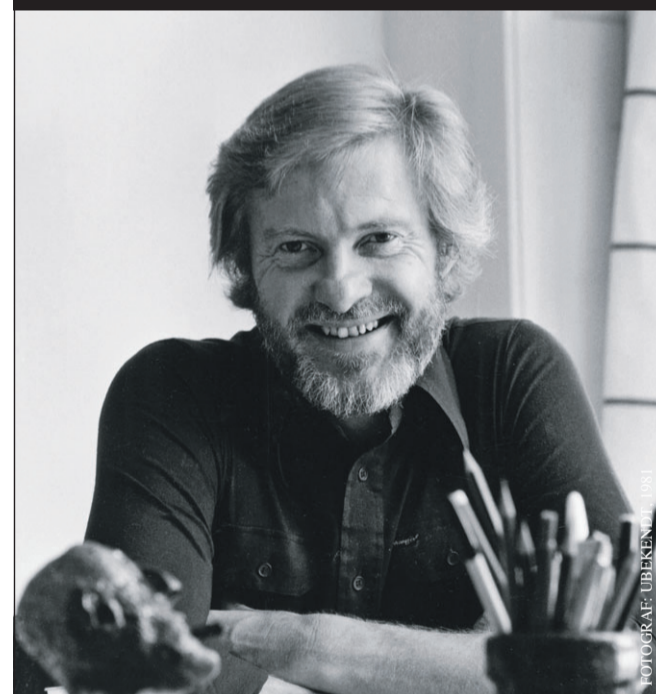
rased@information.dk

Identitetens betydning for kunstoplevelsen

Kan en ikkekrænkende skildre en transkønnet? Kan en hvid kvinde skildre en sort drengs lidelser? Kan kunstnere i det hele taget skildre andre erfaringer end deres egne? Det er identitetspolitiske spørgsmål, som diskuteres en del for tiden. Til gengæld diskuterer vi ikke så meget, hvad der sker, når kunstnerne alligevel gør det. Betyder det overhovedet for modtageren, hvem afsenderen er – og i givet fald hvad? Det beder vi kunstkere forholde sig til gennem konkrete værker.

“Fotografier jeg altid vil huske”

Manden bag værket. Palle Fogtdal er manden bag storværket “Fotografier jeg altid vil huske”. Palle Fogtdal har haft succes med mangt og meget. Mest kendt er han nok for månedsmagasinet “Bo Bedre”, men selv er Palle Fogtdal gladest for storværkerne “København før og nu – og aldrig”, “Fogtdals Kunstleksikon”, “Kunst der gør mig glad” og “Fogtdals Illustreret Tidende” om Danmark fra Guldalderen til i dag. Palle Fogtdals allersidste og lige udkomne værk “Fotografier jeg altid vil huske” er udvidet til at omfatte unikke 500 fotos.

Bemærk: Der er fastsat en intopris på kun 350 kr. (indtil 31/12). Normalpris 500 kr. Spar 150 kr. ved at bestille værket i dag hos boghandleren eller på Pallefogtdal.dk